

Lessuggesties

Stamppot met kogels

Joyce Pool

Vakken: geschiedenis, koken, LO, maatschappijleer, Nederlands

ISBN: 978 90 477 1415 6

Prijs: €14,99

Over het boek

Het waargebeurde, superspannende verhaal van de Russenoorlog op Texel. Hongerwinter 1945. De Amsterdamse Hans wordt tegen zijn zin door zijn ouders naar Texel gestuurd. Hij moet met zijn beste vriend, Herman, mee naar zijn oom op het eiland om aan te sterken. Op Texel is nog wel eten. Hans heeft al geen zin, en als ze aan de overkant worden opgehaald door meester Jan, blijkt die nog een moffenvriend te zijn ook! Maar als Hans langer op het eiland blijft, ontdekt hij dat niet alles is wat het lijkt. En net als de Duitsers verslagen lijken, breekt er een nieuwe oorlog uit: de Georgische Russen die in het Duitse leger zijn ingelijfd, komen in opstand.

Meer informatie op: www.lemniscaat.nl

Over de auteur

Joyce Pool (Delft, 1962) volgde een opleiding aan de pedagogische academie en studeerde vervolgens onderwijskunde in Leiden. Ze woont tegenwoordig op Texel, waar ze maatschappijleer geeft op een middelbare school. Zij schreef eerder de lovend ontvangende historische jeugdromans *Vals beschuldigd* en *Sisa*, de actuele jeugdboeken *Blauw* en *Groeten uit Londen* en de historische YA-roman *De castraat*.
www.joycepool.nl

Lessuggesties

Doelgroep:	<i>Stamppot met kogels</i> is geschikt voor kinderen vanaf 10 jaar. Onderstaande opdrachten zijn bedoeld voor leerlingen vanaf groep 7 van het basisonderwijs
Tijdsinvestering:	Afhankelijk van de gekozen opdrachten variërend van een half lesuur tot meerdere uren.
Uitvoering:	Klassikale of individuele start, vervolginvulling zowel individueel als in groepjes mogelijk.

Inleiding

Introduceer *Stamppot met kogels* bij de leerlingen door ze te laten nadenken over de titel van het boek. De titel lijkt een beetje verwarrend, want in een stamppot horen natuurlijk geen kogels. Laat de leerlingen ontdekken waar de titel van dit boek op slaat door ze vragen te stellen:

- Welke ingrediënten horen er in stamppot?
- Horen er kogels in een stamppot?
- Waar doet je stamppot aan denken? (land, seizoen, ...).
- Waar doen kogels je aan denken?
- Waar denk je dat dit boek over gaat?
- Waarom denk je dat de schrijfster deze titel heeft gekozen?

Bied nu het boek aan uw leerlingen aan.

Uitvoering

Maak een keuze uit de onderstaande lessuggesties en leid deze in bij de leerlingen.

De moeilijkheidsgraad van de mogelijkheden wordt aangeduid met de volgende symbolen:

eenvoudig

gemiddeld

moeilijk

Het laatste jaar van WO II

De gebeurtenissen in *Stamppot met kogels* spelen zich af in het laatste jaar van de Tweede Wereldoorlog. Naast de hongerwinter, de opstand der Georgiërs op Texel en de bevrijding van Nederland gebeurden er natuurlijk nog veel meer dingen.

Opdracht

Je gaat een muurkrant maken. Een muurkrant is een presentatievorm waarbij je het ontwerp van een nieuwskrant volgt. Op deze [site](#) kun je precies lezen aan welke eisen een muurkrant moet voldoen.

Maak de muurkrant over de gebeurtenissen in het laatste jaar (dus van mei 1944 tot en met mei 1945) van de Tweede Wereldoorlog in Europa. Zorg ervoor dat je minstens tien tekstjes hebt. Schrijf de berichten alsof je een journalist bent.

De volgende gebeurtenissen moeten in elk geval terugkomen:

- D-Day
- Operatie Market Garden
- Hongerwinter
- Opstand der Georgiërs
- Bevrijding van Nederland

Zoek hier zelf nog minstens vijf gebeurtenissen bij. Geef elk bericht een pakkende titel. Maak de muurkrant af door afbeeldingen toe te voegen.

Leesverslag

Lees *Stamppot met kogels* en maak er een leesverslag van. In deze [handleiding](#) kun je lezen hoe je zo'n leesverslag maakt.

Overleg met je docent of deze lijst met onderwerpen voldoet aan de eisen die hij stelt aan een leesverslag.

Boekblad

Maak een Boekblad over *Stamppot met kogels*. Een boekblad is een presentatievorm waarin je een A4-tje helemaal volschrijft en tekent met alles wat je belangrijk vond in het boek dat je hebt gelezen. Op deze [pagina](#) lees je hoe je een boekblad maakt en wat er op moet komen te staan.

Humanitair Oorlogsrecht

Bij een oorlog lijkt het soms alsof er geen regels gelden waaraan landen zich dienen te houden. Heel vroeger was dat ook zo, maar na de slag bij Solferino in 1859 zijn er tussen landen afspraken gemaakt over oorlogsvoering. In eerste instantie gingen die vooral over de verzorging van gewonde soldaten, maar in de loop der tijd is het aantal regels uitgebreid met diverse onderwerpen.

Opdracht

Maak een poster waarop je uitlegt wat het humanitair oorlogsrecht (HOR) is. Op de poster moeten de volgende dingen duidelijk gemaakt worden:

- Wat de vijf beginselen van het HOR zijn
- Wat het (Internationale) Rode Kruis / de Rode Halvemaan doet
- Wat er in de vier verdragen van Genève is afgesproken
- Wie Henri Dunant was en wat hij met het HOR te maken heeft

Maak de poster af door afbeeldingen en eventueel grafieken toe te voegen. Zorg er ook voor dat je poster een titel heeft.

Kookboek

Tijdens de laatste winter van de oorlog was er gigantisch gebrek aan voedsel. Vooral de mensen in de grote steden merkten dat. Zelfs als je geld had om eten te kopen, kon je niks krijgen omdat er gewoonweg niets was. Uit wanhoop gingen mensen bloembollen eten of ratten of dode honden. Bij de gaarkeuken kon je soms nog wel wat eten krijgen - als je op tijd was tenminste - maar dat stelde vaak niet veel voor. In *Stamppot met Kogels* krijgt Hans bij de gaarkeuken een pan met vier scheppen stamppot mee. Hans zelf noemt het 'waterstamppotsoep', of "Stamppot min aardappelen, zonder peen en met geen uien."

Buiten de stad waar hij woonde was er nog wel eten, en als Hans samen met zijn vriend Herman onderweg is naar Texel krijgt hij onderweg een kom echte groentesoep met een stuk brood! Het lijkt wel het lekkerste wat hij ooit heeft gegeten!

Opdracht

Je gaat zelf een gerecht koken en maakt daar een uitlegfilmpje of tutorial van. Een tutorial is een filmpje waarin je laat zien hoe je iets stap voor stap doet. Je kunt kiezen om een echte stamppot of groentesoep te maken, maar je mag ook een ander gerecht kiezen.

In je tutorial moet je...

- ...enthousiast zijn
- ...de ingrediënten en benodigdheden laten zien en benoemen
- ...stap voor stap duidelijk maken wat je doet
- ...goed verstaanbaar zijn (gebruik ook ondertiteling voor mensen die slecht of niet kunnen horen)

- ...het eindresultaat laten zien

Bewerk de filmpjes en zorg ervoor dat de tutorial tussen de drie en vijf minuten duurt. Je moet dus knippen in je filmmateriaal. Maak de tutorial af door muziek en of tekstjes of afbeeldingen toe te voegen.

Tip 1: [Hier](#) leer je hoe je een tutorial kunt maken.

Tip 2: Voordat je gaat koken moet je goed bedenken welke producten en materialen je nodig hebt. Zet alles vooraf klaar, zodat je tijdens het maken van je video niet steeds hoeft te lopen.

Tip 3: Vraag altijd hulp en advies aan een volwassene wanneer je gaat koken

Emoties

Bij het schrijven van verhaaltteksten worden emoties als angst, blijdschap, liefde, boosheid, verdriet, eenzaamheid enz. vaak omschreven in plaats van benoemd. In *Stamppot met kogels* lees je bijvoorbeeld het volgende over Hans:

‘Ik probeer elk geluidje op te vangen. Als de moffen het ruim in komen, zijn we d’r geweest ... Ik trek de dekens op tot aan mijn neus, probeer het bibberen te stoppen.’

Hieruit kun je afleiden dat Hans ***bang*** is.

‘Het zit me niet lekker. Tot nu toe negeren de moffen van de dijk en van de wachtpost op het erf ons, of ze snauwen ons af. Waarom ineens zo aardig? Klopt dit wel?’

Hieruit kun je afleiden dat Hans ***achterdochtig*** is.

Van de gebruikte techniek om emoties te omschrijven zonder ze te benoemen ga jij nu gebruik maken.

Opdracht

Schrijf een korte tekst van maximaal honderd woorden waarin je beschrijft dat je een bepaalde emotie voelt zonder die te benoemen. Het is handig om hierbij gebruik te maken van een situatie uit je eigen leven waarin je heel blij was, of boos of verdrietig of nieuwsgierig of verliefd of iets dergelijks.

Ga als volgt te werk:

- Bedenk een situatie uit je eigen leven waarin je blij, boos, verdrietig, nieuwsgierig, verliefd of iets anders was
- Beschrijf vervolgens die situatie en vooral hoe je je voelde door te vertellen wat je zag, deed, rook, hoorde, dacht, enz. En dat allemaal zonder het woord van de emotie zelf te gebruiken.
- Laat de tekst nalezen om te checken of de emotie die je omschreef ook wordt ‘gevoeld’ door een ander

Verzet in beeld

Volwassenen spreken vaak over moeilijke onderwerpen als 'vrijheid' en 'democratie'. Als je vraagt wat ze daarmee bedoelen, komt er soms een heel verhaal waar je niet veel wijzer van wordt. Daarom ga je ze een handje helpen.

Opdracht

Je gaat een tekening maken van zo'n ingewikkeld volwassen woord. Zoek eerst op wat het woord betekent in een woordenboek of op wikikids.nl en verzin er dan een tekening bij die het woord duidelijk maakt.

Kies een woord uit deze lijst:

- Vrede
- Vrijheid
- Verzet
- Democratie
- Moed
- Gelijkheid
- Vriendschap

Tip: je kunt er ook voor kiezen een collage te maken van stukjes uit kranten of tijdschriften. Zoek eerst voorbeelden van collages op internet.

Mount Everest

De meester van Hans vertelt verhalen over de Engelse bergbeklimmers George Mallory en Andrew Irvine. Dit waren twee bergbeklimmers die in de jaren '20 van de vorige eeuw een poging deden om de hoogste berg van de wereld, de Mount Everest, te beklimmen. Tijdens hun poging zijn de twee om het leven gekomen. Pas in 1999 werd het lichaam van Mallory teruggevonden op een paar honderd meter van de top. Dat van Irvine is nog altijd niet terecht. Men weet niet zeker of ze voor hun overlijden de top van de berg nog hebben bereikt of niet.

Zelfs in onze tijd is het beklimmen van de Mount Everest een hachelijke onderneming. Het is gevaarlijk, duur, je moet een goede conditie hebben en het kost heel veel tijd.

Opdracht

Maak een podcast waarin je uitlegt wat er allemaal bij komt kijken om de Mount Everest te beklimmen.

Voordat je begint met het opnemen van de podcast moet je je eerst goed voorbereiden op het onderwerp en een script schrijven. Gebruik internet en boeken

om informatie te vinden. Bepaal ook wie wat gaat vertellen als je de opdracht samen met iemand anders doet.

Uitvoering van de opdracht

- Verzin een titel voor je podcast.
- Geef een korte introductie waarin je uitlegt waar de podcast over gaat.
- In de inhoud van je podcast moeten de volgende elementen aan bod komen:
 - Waar ligt de Mount Everest?
 - Hoe kom je daar?
 - Welk effect heeft de hoogte op je lichaam?
 - Wat kost het?
 - Welke uitrusting heb je nodig?
 - Wanneer is de beste tijd om te gaan?
 - Welke gevaren schuilen er op de Mount Everest?
- Zoek vervolgens een verslag op van iemand die de Mount Everest heeft beklommen en verzin interview vragen voor deze persoon. Bedenk welke antwoorden deze persoon op de vragen zou geven. Ga dan vervolgens het interview houden, waarbij een van je klasgenoten doet alsof die de bergbeklimmer is.
- Schrijf een passend eind voor je podcast.
- Maak je podcast af door een intro- en outro-muziekje toe te voegen.

Op deze [site](#) kun je lezen hoe je een podcast kunt maken.

Tip: Je kunt er ook voor kiezen een poster te maken over de Mount Everest en enkele van zijn meest bekende beklimmers.

De Sovjet-Unie

Van 1918 tot en met 1991 waren Rusland en een aantal andere landen samen één groot land, genaamd de Sovjet-Unie. Eén van de landen (in die tijd heetten die landen een 'Sovjetrepubliek') was Georgië. Omdat Rusland de grootste Sovjetrepubliek was, werd de hele Sovjet-Unie vaak als Rusland aangeduid en werden alle bewoners Russen genoemd.

Opdracht

Maak een lapbook over de Sovjet-Unie. Op deze [pagina](#) kun je lezen wat een lapbook is en hoe je er eentje kunt maken:

In je lapbook moeten de volgende onderwerpen over de Sovjet-Unie aan bod komen:

- Het ontstaan van de Sovjet-Unie
- De verschillende landen van de Sovjet-Unie
- Verschillende bekende leiders van de Sovjet-Unie

- Het communisme
- De rol van de Sovjet-Unie in de Tweede Wereldoorlog
- De val van de Sovjet-Unie
- De begrippen:
 - Kolchoz
 - Goelag
 - Glasnost
 - Perestrojka
 - Vijfjarenplan

Zorg ervoor dat je lapbook een titel heeft en maak hem af door afbeeldingen, kaarten enz. toe te voegen.

De Hot Seat

Opdracht

Je bent een verslaggever uit Amsterdam en hebt gehoord over de kinderen die vanuit Amsterdam naar Texel zijn gereisd om daar aan te sterken. Je vindt dit interessant en wilt er meer over weten. Je hebt gehoord dat Hans Verhoeven ook zo'n 'Amsterdammertje' was en je maakt een afspraak met hem voor een interview.

Voer deze opdracht uit in de vorm van een 'Hot Seat'. De beschrijving van deze opdracht kun je [hier](#) vinden.

Tip: Eventueel kun je meerdere rollen uit het boek op de Hot Seat laten plaatsnemen. Dan heb je behalve een Hans, bijvoorbeeld ook een Herman nodig en een Rik. Of een meester Jan of Nienke.

Texel

Het boek *Stamppot met kogels* speelt zich grotendeels af op het Nederlandse Waddeneiland Texel. Tegenwoordig is Texel een heel populaire Nederlandse vakantiebestemming. Er is veel te doen voor jong en oud.

Opdracht

Je hebt de opdracht gekregen om voor jouw klas een kampweek naar Texel te organiseren. Je docent heeft je een tabel gegeven met een tijdsplanning, maar jij moet ervoor zorgen dat je elk onderdeel afmaakt met aanvullende informatie.

Waar moet de organisatie aan voldoen?

Ontbijt: Borden, bestek en bekertjes zijn aanwezig. Er moet voldoende eten zijn voor de hele groep. Je moet dus weten hoeveel mensen er mee gaan en hoeveel die ongeveer zullen eten. Maak een lijst waarop je aangeeft welke spullen je voor het ontbijt nodig hebt en hoeveel je daarvan nodig hebt. Reken dan uit hoeveel het ontbijt gaat kosten. Schrijf dit allemaal op in de tabel.

Lunch: de lunch eten jullie onderweg. Je moet dus van tevoren lunchpakketjes klaarmaken (in de groepsaccommodatie zijn broodtrommeltjes). Wat heb je daarvoor nodig en wat kost het? Bedenk waar je de lunch gaat eten: in het bos, op het strand, bij de activiteit, etc.

Diner: Het diner eet je in de groepsaccommodatie. Pannen, keukengerei, etc. is allemaal aanwezig. Het diner maken jullie zelf. Wat gaan jullie eten? Het moet makkelijk klaar te maken zijn en je moet voor elke dag een ander gerecht verzinnen. Je diner moet voedzaam zijn, dus er moet voldoende groente gebruikt worden. Schrijf op wat je allemaal nodig hebt en bereken de kosten.

Activiteiten: Per dagdeel moet er één activiteit worden gedaan. In totaal moet je dus zes activiteiten organiseren. Eentje daarvan moet een bezoek aan het Luchtvaart- en Oorlogsmuseum Texel zijn. In totaal mogen twee activiteiten geld kosten, de andere vier moeten gratis zijn. Je moet minstens twee plekken bezoeken die in het boek *Stamppot met kogels* voorkomen.

Tips: betaalde activiteit op Texel

- Ecomare
- Klimpark
- Bowlen
- Bioscoop
- Museum

Tips: gratis activiteit op Texel

- Wandelen
- Strand
- Fietstocht
- Bonte avond
- Speurtocht
- Sporttoernooi (voetballen, volleyballen...)

Tips: plekken die voorkomen in het boek *Stamppot met kogels*

- Vuurtoren
- Schoolgebouw in Eierland
- Haven van Oudeschild
- Vliegveld
- Bunkers in de duinen
- De begraafplaats Loladse

Leg uit wat jullie gaan doen en waarom dat leuk en/of interessant is.

Taakverdeling

Jullie moeten ook nadenken over wie elke taken uitvoert. Wie kookt er? Wie wast er af? Wie zet alles klaar? Wie ruimt het op?

Vervoer

Op het eiland doen jullie alles op de fiets. Voor elke leerling is er een fiets beschikbaar. De fietsen staan klaar als jullie van de boot afkomen. De bagage wordt per busje naar de groepsaccommodatie gebracht.

Accommodatie

Er is een groepsaccommodatie geregeld.

Tip: voer de opdracht uit met de mensen uit je eigen groep.

Planning

Dag 1	Wat doen we?	Wat doen we precies?	Kosten?	Wie doet wat?
12:00	Aankomst op Texel	We gaan naar de groepsaccommodatie		
13:00	Lunch	We eten ...		
14:30	Activiteit 1	We gaan naar ...		
18:00	Diner	We eten ...		
19:30	Activiteit 2			
Dag 2				
8:00	Ontbijt			
9:30	Activiteit 3			
12:00	Lunch			
13:30	Activiteit 4			
18:00	Diner			
19:30	Activiteit 5			
Dag 3				
8:00	Ontbijt			
9:30	Activiteit 6			
13:00	Naar huis	We nemen de boot van Texel naar Den Helder		

Georgië

Dmitri en zijn vrienden uit *Stamppot met kogels* worden Russen genoemd. Eigenlijk zou een betere naam Georgiërs zijn omdat deze soldaten uit de Sovjetrepubliek Georgië kwamen. Tegenwoordig is Georgië een onafhankelijk land. Wat weet jij van Georgië?

Opdracht

Maak een padlet (www.padlet.com) met daarin leuke feitjes en weetjes over het land Georgië. Dingen die er zeker op moeten komen te staan zijn:

- Waar het ligt op de wereldkaart
- Hoe het land eruit ziet
- Wat de hoofdstad is
- Welke bekende Georgiërs er zijn
- Bezienswaardigheden
- Het aantal inwoners
- De meest voorkomende voor- en achternamen voor zowel vrouwen als mannen
- De munteenheid
- De hoogste berg
- Het jaar van onafhankelijkheid
- De staatsvorm
- Het Georgische alfabet
- Hoe zeg je ... in het Georgisch (bedenk 5 dingen)

Maak de padlet af door afbeeldingen toe te voegen.

Afronding

Ter afronding van het project rond *Stamppot met kogels* kunt u een dag(deel) inroosteren om de leerlingen hun gemaakte werk te laten presenteren. Het is leuk om daarvoor ook andere leerlingen, ouders, familie en vrienden uit te nodigen.

Het zou leuk zijn als er in de school of het lokaal een (semi-) permanente plek voor het werk van de leerlingen ingeruimd wordt.

U kunt ook een bezoek plannen aan Texel, waarbij u plaatsen uit het boek op zoekt. Een bezoek aan het Luchtvaart- en Oorlogsmuseum Texel mag dan zeker niet ontbreken. Als een groepje leerlingen de lessuggestie 'Texel' goed heeft uitgevoerd, zou u zelfs kunnen overwegen om die uit te voeren!